

dulgento conceditur, abusive namque, et non essentialiter adoptivus est filius dictus;» et paucis interpositis: «Adoptivus enim non nisi affectatæ locutionis alienus dicitur filius; omnis enim adoptio ex affectione ducit vocabuli sui originem, habet namque ex utraque parte utinam adverbium eleganter insitum, ut si dicas: Utinam sis mihi in filium adoptivum, et e contra: Utinam mereor a te in filium adoptari; ex affectu quidem dilectionis pars subrepat parti, ut in utraque veniat dilectionis affectus;» ubi de adoptione dicitur, quod gratis indulgetur, et quod abusive est filiatio, et quod communicatur ex affectu, ex affectione, ex dilectione. Istæ sunt proprietates filiationis adoptivæ, quas D. Thomas ponit in hoc articulo remittendo se ad præcedentem, ubi explicatur ratio adoptionis, scilicet, per gratiam, et charitatem, quod correspondet ad ly gratis, et ad affectum, et ad dilectionem, quæ ponuntur a Concilio, et similitudinariæ, quod quidem est abusive.

XVI. De filiatione vero naturali dicitur essentialiter, quæ negatur de adoptione, et in eodem libro columna septima dicitur de Christo: «Ac per hoc quasi eguerit adoptione a Patre in Filium sit adoptatus, cum Deus nihil eguerit, quia erat in eo essentialiter per naturam.» Vide de filiatione naturali, quod erat in Christo per naturam et essentialiter. Et sic habet D. Thomas per naturam, et etiam dicit per se, et idem est per se tale, et essentialiter tale. Solus unus terminus deficit, quod D. Thomas dicit participata filiatio, quod non habetur in Concilio, sed quamvis non haberetur, idem est quod per affectum, et similitudinariæ.

XVII. Sed in epistola Concilii columnaseptimasic habetur: «Hic ve-

ro Filius Dei a Deo Patre oleo exultationis est delibutus, quia Christus natura unctus, nos per gratiam, quia in illo pleniter fuit divinitas;» ubi clare ponitur natura de filiatione naturali, et per gratiam de filiatione adoptiva, et pleniter in Christo: pleniter idem est quod plenum totum, et contrarium ejus est pars.

XVIII. Igitur ratio Concilii est, quod quia Persona Christi habet filiationem per naturam essentialiter, et plenarie, non potest habere filiationem adoptivam, quæ est per gratiam, per dilectionem et affectum, per similitudinem et participationem, quia istæ sunt conditiones oppositæ. Et hæc est ratio D. Thomæ.

XIX. Si dicatur, ut respondet Suarez, et Vazquez pro contraria sententia, quod hæc ratio probat de Persona Filii secundum se, aut de Christo absolute, non reduplicative in quantum homo, ita quod reduplicatio cadat supra humanitatem

XX. Contra. Etiam Persona divina in quantum homo, reduplicando supra humanitatem, non ita quod humanitas sit filia, ut S. Thomas dicit, sed ita quod humanitas sit natura illius Personæ, quæ est Filius, non potest verificari quod sit filius adoptivus, ergo. Probatur antecedens: Illa persona, quæ est suppositum humanum, vel prout terminat naturam humanam, est Filius Dei naturalis, quia unio hypostatica facta est in persona, et persona constituitur formaliter per relationem filii, et per filiationem naturalem; ergo in quantum Filius naturalis Dei supponit naturam humanam, et terminat illam; alias unio naturæ humanæ non esset facta in Filio, seu in persona filii naturalis, sed in alio filio, seu in alia filiatione.

XXI. Si autem dicatur, quod in

eodem filio est duplex filiatio, naturalis, et adoptiva, hoc expresse excluditur per rationem, quia istæ duæ filiationes habent conditiones contrarias, et oppositas, et ad invicem se excludentes, quia filiatio adoptiva dicit filium non esse per naturam, quia filius naturalis adoptari nequit; et filius per naturam habens filiationem per essentiam, non potest habere filiationem abusivam, seu similitudinariam. Sicut homo vivus, quia est homo per suam essentiam, et naturam, et substantiam, non potest esse homo pictus, et participative: et sicut gratia habitualis, quia est participatio divinæ naturæ, non potest convenire Deo habenti deitatem per substantiam, et essentiam. Ita filiatio adoptiva, quæ habetur per gratiam non potest esse in illo, vel convenire illi filio, qui habet filiationem per naturam, et per essentiam, in quacunque natura sit, et quia ut terminat naturam humanam manet filius naturalis, non potest admittere filiationem adoptivam.

XXII. Quinta ratio etiam est D. Thomæ in III, dist. X, quæst. II, art. II ad secundum, quod qui adoptatur debet saltem prius natura intelligi non filius, sicut de Angelis, quod non potest stare de Christo. Quæ dupliciter potest intelligi. Primo, quod in aliqua prioritate durationis aliquis intelligatur non filius, quam filius, et in hoc sensu etiam efficax est ratio, quia in Christo, nec prioritate naturæ fuit capacitas, ut esset non filius, quia in nullo instanti rationis potuit intelligi capax filiationis, et non filius, quia humanitas non est capax filiationis, sed suppositum, et in primo instanti, in quo intelligitur Persona Verbi, quæ est capax filiationis, intelligitur filius, et non extraneus, sed proprius. Per quod excluditur impugnatio Scoti contra hanc rationem. Cujus

solutionem Scotus aliis quærendam remittit dicendo, ut solet: Quære solutionem: Existimabat enim Scotus, quod natura humana præintelligeretur, quod tamen est falsum, quia non est capax filiationis. In secundo sensu potest intelligi sic, quod aliquis secundum se sit extraneus ab adoptante, quia adoptio est alicujus extranei, ut habet D. Thomas hic art. I, arg. I, et in ejus solutione, sed Christus secundum quod est capax filiationis, nunquam fuit extraneus a natura Dei Patris, quia nunquam fuit non Filius, et non Deus, etiam in quantum suppositum humanum; ergo non est capax adoptionis, etiam hæc ratio est Concilii pluribus in locis. Sufficiat unus scilicet ex libro sacrosyllabo columna septima verbis jam allatis ratione quarta, quia ista ratio ad illam reducitur: Adoptivus dicitur, cui nihil a patre adoptante debetur, adoptivus enim, non nisi affectatæ locutionis alienus dicitur filius.»

XXIII. Secunda conclusio: Improbabile est, quod humanitas sit adoptata, quamvis non sit filia. In hac conclusione debet convenire Vazquez, quia contendit, quod sententia contraria incidit in hæresim Elicpandi.

XXIV. Probatur primo, ratione D. Thomæ sic applicata: Humanitati communicatur filiatio naturalis, quia trahitur ad esse Filii Dei naturalis quantum ad subsistentiam, et quantum ad existentiam, ut docet D. Thomas quæst. XVII, artic. II; ergo non recipit adoptionem. Patet consequentia: Recipit substantialiter naturale esse adoptantis; ergo non potest recipere adoptionem, quia adoptio excludit naturam adoptantis, ut probatum est in præcedenti conclusione.

XXV. Secundo probatur: Si humanitas esset adoptata, Christus esset adoptatus absolute, quia Chris-

tus absolute est homo ; ergo omnia prædicata, quæ conveniunt humanitati in abstracto significatæ, prædicantur de Christo sicut ipsa humanitas in concreto, et sic Christus dicitur rationalis, risibilis, albus, crucifixus, flagellatus, mortuus : ergo si adoptio convenit humanitati prout in Christo, quia extra unionem non disputamus, Christus dicitur adoptivus. Hoc tamen semper abhorret Concilium, et pontifex, ut visum est, imo et ipsi auctores, qui hanc conclusionem tenent, negant ; ergo hanc conclusionem debent negare.

ARTICULUS IV.

Solvuntur argumenta contra resolutionem positam in duobus articulis præcedentibus.

I. Arguitur primo : Quia in epistola Concilii referuntur tres sancti archiepiscopi Toletani, quos Elipandus pro sua sententia adducebat. Sic enim habetur columna quarta : « Sequitur in eodem libello vestro : Prædecessores nostri Eugenius, Ildephonsus, Julianus Toletanæ sedis antistites in suis dogmatibus ita dixerunt in missa de cœna Domini, quia per adoptivi hominis passionem. Item in missa de ascensione : Hodie salvator noster, post adoptionem carnis sedem repetit deitatis, et cætera, quæ ex parentum vestrorum posuistis. » Et ad hoc non aliter respondet Concilium nisi dicendo : « Ut manifestum sit quales habetis parentes, ut notum sit omnibus unde vos traditi sitis in manus infidelium, quia hominem Christum, verum Dei Patris Filium esse negastis. Melius est testimonio Dei Patris credere de suo Filio, quam Ildephonsi vestri, et si Ildephonsus

vester in orationibus suis Christum adoptivum nominavit, noster Gregorius pontifex Romanæ sedis in suis orationibus semper eum unigenitum nominare non dubitavit. »

II. Ex quibus argumentum deducitur in primis, quod isti sancti Eugenius, Ildephonsus, et Julianus oppositam sententiam habuere, et quod Concilium eos tamquam non sanctos vituperat, et damnat, et hoc est contra auctoritatem Concilii, et suspectum illud facit.

III. Respondetur, quod illi tres sancti non habuerunt sententiam de adoptione Christi, et de Ildephonso patet clare, quia in libro adversus eos, qui disputabant de perpetua virginitate Mariæ, sic habet : « Non ergo illum ut cæteros adoptio filios Dei, fecit Filium, sed divinitatis natura illum in proprium Dei Filium exaltavit : » et post pauca : « Nunquam igitur ipse purus homo conceptus, nec natus, sicut cæteri nascuntur infantes, ut ei adoptionis gratia, præstaretur, » ubi clare negat adoptionem Christo.

IV. Nec valet, quod Lorca dicit eum locutum fuisse sensu Nestoriano, quia excludit suppositum creatum. Contra enim est, quod ex hoc quod non sit suppositum puri hominis, sed solum suppositum divinum, arguit, quod non potuit esse adoptivus, et sic potius supposuit fidem contra Nestorium, et ex hoc infert, quod non fuit adoptio in Christo.

V. Præterea : Auctoritas missæ cœnæ non est Ildephonsi, sed Isidori qui composuit missam Mozarabem, et Isidorus libro de doctrina et fide ecclesiasticorum dogmatum expresse excludit adoptionem dicens : « Ut veritas Unigeniti, non adoptione, neque appellatione, sed in utraque nativitate filii nomen nascendo haberet. » Ex quo patet, quod Elipandus falso hoc testimonium inducit, neque in missa verbum tale invenitur,

et quamvis inveniretur, explicandi essent sancti, sicut D. Thomas explicat de adoptione impropria, et largo modo : hic ad primum.

VI. Quod autem Concilium vituperet illos tres sanctos, non minuit auctoritatem Concilii ; tum, quia loquitur conditionaliter ibi : Si Ildephonsus vester, ex suppositione, quod haberent sententiam hæreticam, ut Elipandus asserebat ; tum, quia non erat tam nota sanctitas illorum apud extraneos pro illo tempore, et sic non mirum, quod homines non noti ut sancti, et alias allati pro sententia hæretica, quando illa damnabatur, rejicerentur, et vituperarentur, ex suppositione, quod illam haberent, et ideo Concilium hos sanctos vocat ignotos.

VII. Secundo, arguitur auctoritate aliquorum patrum, qui dicunt Christum fuisse filium adoptivum, ut Hilarius allatus a D. Thoma hic articulo quarto, argumento primo, et idem est de aliis, qui possent adduci, et solutio est D. Thomæ, quod est impropria locutio. Vazquez explicat Hilarium capite xv dicendo, quod non dicit humanitas adoptatur, sed adoratur. Hæc explicatio solum in conjectura fundatur. S. Thomas verbum adoptatur, admittit, et explicat : alios admittit Vazquez sententiam contrariam tenere, sed sine necessitate, cum possint explicari, sicut explicat Hilarium, D. Thomam et Irenæum, Suarez explicat sufficienter, quod non loquitur de Christo, sed de alio quocumque homine, quando dicit : « Qui Filius Dei est, Filius hominis factus est, ut adoptionem percipiens fiat Filius Dei. » Quam expositionem extortam appellat Vazquez ex ipso textu, sed certe textus non recte consonat, si intelligatur de ipso Christo, ut vult Vazquez, quia sensus esset : Quod qui Filius Dei est, factus est homo, ut adoptionem percipiens fiat Filius Dei ; » si

jam erat Filius Dei, quomodo potest fieri Filius Dei absolute, et in eodem sensu sicut sonant verba. Et in hac explicatione Vazquez debent subintelligi duo termini, scilicet, filius naturalis, et filius adoptivus, ut distinguantur duæ filiationes ; melius subintelligitur unus, scilicet homo et sensus erit completus, et verus.

VIII. Tertio arguitur : Fuit donum pietatis in Christo, sed donum pietatis est respectu Dei ut Patris ; ergo Christus comparatur ut filius adoptivus ad Deum Patrem. Major habetur a D. Thoma supra quæst. vii, articulo v, et colligitur ex illo Isaia xi, loquendo de donis comparative ad Christum : *Spiritu scientiæ, et pietatis*. Minor probatur, quia D. Thomas 2-2, quæst. cxxi, art. i, ponit differentiam inter virtutem, et donum pietatis, quod virtus exhibet cultum parentibus carnalibus, et donum Deo ut Patri. Consequentia vero probatur, quia D. Thomas ibidem explicat donum pietatis de filiatione adoptiva ex duplici loco primo ad Romanos viii : *Accepistis spiritum adoptionis filiorum*, sic in corpore ; et ad tertium ex illo Sapientiæ sexto : *Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei* ; ergo Christus, vel non habuit donum pietatis, vel si habuit, fuit filius adoptivus, quia filius naturalis, et adoptivus sunt diversæ rationis, sicut et ipsæ filiationes : ergo donum pietatis, quod est in aliis hominibus tamquam in filiis adoptivis, si est in Christo, debet esse tamquam in filio adoptivo, et non ut in filio naturali ; nisi ponatur in Christo donum pietatis diversæ rationis, ac in aliis hominibus, sicut ponitur filiatio diversæ rationis.

IX. Confirmatur : Christus in quantum Filius Virginis potuit adoptari ab alio homine ; ergo a Deo, quia non est major ratio.

X. Si dicatur, quod ab alio homine, cujus non erat filius natura-